

International Day for Biological Diversity

22 May

اول خرداد برابر با ۲۲ می، روز جهانی تنوع زیستی است.

تنوع زیستی چیست؟

تنوع زیستی در ساده‌ترین تعریف آن، سطوح مختلف زندگی بر روی زمین و الگوهای طبیعی آن است. تنوع زیستی که امروز شاهد آن هستیم، محصول میلیاردها سال تکامل موجودات است که به وسیله فرآیندهای طبیعی و البته به‌طور فزاینده‌ای تحت تأثیر انسان به وجود آمده است. بنابراین، ما بخش جدایی ناپذیر از این تنوع زیستی و به‌طور کامل وابسته به آن هستیم.

تنوع زیستی شامل گونه‌های گیاهی، جانوری و میکروارگانیسم‌ها می‌باشد که تاکنون حدود ۱/۷۵ میلیون گونه شناسایی شده که بیشترین آن به حشرات تعلق دارد. دانشمندان تخمین زده‌اند که حدود ۱۳ میلیون گونه وجود دارد، اما طیف تخمین‌ها از ۳ میلیون تا ۱۰۰ میلیون برآورد می‌شود.

تنوع زیستی همچنین شامل تفاوت‌های ژنتیکی در هر گونه می‌شود چون کروموزوم‌ها، ژن‌ها و DNAهای مشخصه‌ی منحصر به فرد هر گونه و هر فرد هستند. به‌عنوان مثال، گونه‌های مختلف محصولات و نژاد دام‌ها مصداق تنوع زیستی هستند.

سطح دیگری از تنوع زیستی، تنوع در بوم‌سازگان‌هاست که در بیابان‌ها، جنگل‌ها، تالاب‌ها، کوه‌ها، دریاچه‌ها، رودخانه‌ها و چشم‌اندازهای کشاورزی مشاهده می‌کنیم. در هر بوم‌سازگان، موجودات زنده از جمله انسان، یک جامعه را تشکیل می‌دهند که در حال تعامل با یکدیگر و با هوا، آب و خاک اطراف خود هستند.

تنوع زیستی ترکیبی از اشکال مختلف زندگی و تعاملات آنها با یکدیگر و محیطشان است که زمین را به مکان منحصر به فرد برای انسان تبدیل کرده است و زندگی بشر را حفظ می‌کند.

ارزش تنوع زیستی

در حالیکه در عصر حاضر نسبت به این موضوع مهم که تنوع زیستی یک سرمایه‌ی همگانی است و ارزش فوق‌العاده‌ای برای نسل امروز و نسل‌های آینده دارد، شناخت رو به رشدی مشاهده می‌شود اما متأسفانه، تعداد زیادی از گونه‌ها با پیامدهای ناشی از فعالیت‌های انسانی، در حال کاهش است.

تنوع زیستی برای خدمت به بشر

حفاظت از تنوع زیستی، در واقع حفاظت از منافع انسان و دیگر موجودات حیات است. منابع زیستی ستون‌هایی هستند که تمدن‌ها بر روی آنها بنا شده‌اند. تامین‌کننده‌ی اصلی مواد اولیه در صنایع مختلف مانند کشاورزی، داروسازی، لوازم آرایشی، کاغذسازی، باغبانی، ساخت و ساز و .. منابع طبیعی و زیستی هستند. از دست دادن تنوع زیستی، مواد غذایی مورد نیاز ما، منابع چوب، دارو، انرژی و فرصت‌های تفریحی و گردشگری ما را (به دلیل از بین رفتن بوم‌سازگان‌ها) تهدید می‌کند.

نیاز ما به طبیعت که در گذشته نادیده گرفته شده است، اغلب مهم و غیر قابل پیش بینی است. با گذشت زمان، ما برای درمان بیماری‌ها، به سراغ داروخانه‌ی طبیعت و استفاده از گیاهان وحشی رفتیم تا خود را، از خطر نابودی نجات دهیم.

افزون بر این، مجموعه‌ی وسیعی از تعاملات میان اجزای مختلف تنوع زیستی، این سیاره را برای همه‌ی گونه‌ها، از جمله انسان، قابل سکونت ساخته است و سلامت شخصی ما و سلامت اقتصاد و جامعه‌ی انسانی ما، به عرضه‌ی مداوم خدمات مختلف از سوی محیط زیست وابسته است که جایگزین دیگری برای آنها وجود ندارد. این خدمات طبیعی بسیار متنوع و تقریباً نامحدود است. به عنوان مثال، اتفاقی که در طبیعت برای کنترل آفات توسط موجودات مختلف با تغذیه از یکدیگر می‌افتد، قابل جایگزینی حتی با صرف هزینه‌های هنگفت از سوی انسان نیستند. یا تکثیر گیاهان مختلف و زادآوری که به هنگام گرده‌افشانی، توسط حشرات و پرندگان انجام می‌شود، با هیچ روش دیگری امکان پذیر نیست.

حفاظت از تنوع زیستی

در قرن حاضر، کاهش تنوع زیستی به طور عمده، نتیجه‌ی بازخورد فعالیت‌های انسانی و تهدیدی جدی برای ادامه‌ی حیات او در کره‌ی زمین است. به رغم تلاش‌های انجام شده در طول ۲۰ سال گذشته، با ویرانی زیستگاه‌ها، برداشت بیش از حد از زمین‌های کشاورزی و آب‌های زیرزمینی و آلودگی آنها در اثر افزایش

بی‌رویه‌ی جمعیت، تغییر اقلیم و سایر مشکلات بوجود آمده در اثر بی‌توجهی‌ها، روند نابودی تنوع زیستی جهان همچنان ادامه دارد.

با توجه به اینکه منابع بیولوژیکی، یک دارایی و سرمایه با توان بالقوه برای زیستن پایدار در زمین را تشکیل می‌دهند، اقدامات فوری و قاطع برای حفظ ژن‌ها، گونه‌ها و بوم‌سازگان‌ها با کاربست مدیریت پایدار، امری ضروری و حیاتی است.

سازمان ملل متحد ابتدا، ۲۹ دسامبر ۱۹۹۳ (تاریخ تشکیل کنوانسیون تنوع زیستی) را به عنوان روز بین‌المللی تنوع زیستی تعیین کرد اما در دسامبر ۲۰۰۰ مجمع عمومی این سازمان، با هدف افزایش سطح درک و آگاهی از مسائل مربوط به تنوع زیستی، **۲۲ می** را، تحت عنوان **روز بین‌المللی تنوع زیستی (IDB)** نامگذاری کرد.

شعار و به عبارتی موضوع این روز بسیار مهم در سال ۲۰۱۸،

جشن ۲۵ سالگی پیوستن به کنوانسیون تنوع زیستی است.

اقدامات اجرایی برای تنوع زیستی

در اکتبر ۲۰۱۰، در نشست دهم کنفرانس تنوع زیستی در ناگویای ژاپن، طرف‌های کنوانسیون با طرح توجیهی **۲۰۱۱-۲۰۲۰** تنوع زیستی و اهداف آن که با رویکرد **زندگی در هماهنگی با طبیعت** مشخص شده است، موافقت کردند. این طرح، یک چارچوب جامع را برای تنوع زیستی نه تنها در مورد کنوانسیون‌های مرتبط با تنوع زیستی، بلکه برای کل سیستم سازمان ملل و همه‌ی شرکای دیگر که در مدیریت و توسعه‌ی سیاست‌های محیط زیستی نقش دارند، فراهم می‌کند.

در راستای ایجاد حرکت در مسیر این اقدام فوری و پشتیبانی از آن، مجمع عمومی سازمان ملل متحد در جلسه ۶۵ خود، مقطع زمانی ۲۰۱۱-۲۰۲۰ را به عنوان دهه‌ی تنوع زیستی نامگذاری کرد. و برای کمک به اجرای این طرح استراتژیک از دبیر کل، سایر سازمان‌های مربوط به سازمان ملل متحد و همه‌ی کشورهای عضو، دعوت به عمل می‌آورد تا هماهنگی فعالیت‌های این دهه را با حمایت دبیرخانه‌ی کنوانسیون تنوع زیستی و دیگر کنوانسیون‌های مرتبط با تنوع زیستی، انجام داده و به‌طور داوطلبانه به تامین مالی فعالیت‌های دهه کمک کنند.

به عبارت بهتر، هدف سازمان ملل از تعیین یک دهه برای تنوع زیستی، حمایت از اجرای این طرح استراتژیک برای تنوع زیستی و تغییر نگرش کلی انسان‌ها در زندگی و هماهنگی آنها با طبیعت است.

این طرح راهبردی، با هدف اجرای کنوانسیون تنوع زیستی (CBD) بوجود آمده است. ۳ هدف مهم CBD عبارتند از:

- ۱- حفاظت از تنوع زیستی
 - ۲- استفاده پایدار از مولفه‌های تنوع زیستی
 - ۳- به اشتراک گذاری منصفانه و عادلانه‌ی مزایای استفاده از منابع ژنتیکی
- طرح استراتژیک ۲۰۲۰-۲۰۱۱، شامل یک چشم انداز مشترک، یک ماموریت، اهداف استراتژیک و اهداف بلندپروازانه اما قابل دستیابی است. این طرح به عنوان یک چارچوب انعطاف پذیر برای ایجاد اهداف ملی و منطقه‌ای عمل می‌کند و از اجرای سه‌گانه‌ی کنوانسیون تنوع زیستی، سه هدف منسجم و موثر را ترویج می‌کند. ماموریت طرح جدید این است که:

- برای متوقف کردن روند نابودی تنوع زیستی و به منظور اطمینان از اینکه تا سال ۲۰۲۰ بوم‌سازگان پایدار خواهد بود، اقدامات مؤثر و فوری انجام می‌دهد و همچنان به ارائه‌ی خدمات ضروری می‌پردازد.
- به این ترتیب، به سطوح مختلف زندگی در سیاره، رفاه و رفع فقر کمک می‌شود.
- اطمینان از اینکه: فشار بر تنوع زیستی کاهش می‌یابد، اکوسیستم‌ها بازسازی می‌شوند، منابع بیولوژیکی که مورد استفاده قرار می‌گیرند و همچنین منافع ناشی از استفاده از منابع ژنتیکی، به شیوه‌ای منصفانه و عادلانه

به اشتراک گذاشته می‌شود، منابع مالی مناسب فراهم می‌شود، ظرفیت‌ها افزایش می‌یابد، سیاست‌های مناسب به طور مؤثر به اجرا در می‌آیند و تصمیم‌گیری‌ها بر اساس دانش و روش‌های پیشگیرانه است.

در این مسیر، دولت‌ها باید از طریق وضع قوانین قابل اجرا در استفاده‌ی درست از منابع طبیعی، نقش راهبردی حیاتی خود را که حفظ منابع بیولوژیکی است، ایفا کنند. بخش‌های کشاورزی و سایر بخش‌های تولید، باید تاثیر عملیات گسترده‌ی خود بر طبیعت را به حداقل برسانند و رویکردهای مدیریتی شرکت‌ها در فعالیت‌های خود، باید حفاظت از محیط زیست و استفاده‌ی پایدار از تنوع زیستی باشد.

و سرانجام تصمیم‌گیرنده‌ی نهایی در زنجیره‌ی حفاظت از تنوع زیستی، شهروندان هستند که به عنوان مصرف‌کنندگان دایمی، باید در شیوه‌هایی که حفاظت از تنوع زیستی را ترویج می‌دهند، مشارکت جدی، پیوسته و حساس داشته باشند، و اینجاست که آنها می‌توانند با اثرگذاری در تعیین سیاست‌ها توسط دولت‌ها، جهان را به سوی توسعه‌ی پایدار هدایت کنند.

اکنون که در سال ۲۰۱۸ هستیم، لازم است که حمایت سیاسی و کلی از این طرح استراتژیک برای تنوع زیستی و اهداف کنوانسیون، گسترش یابد. همه‌ی ما باید با کار و تلاش، اطمینان حاصل کنیم که تمام دولت‌ها و ذی‌نفعان در سراسر جهان، از ارزش‌های فراوان تنوع زیستی و خدمات اکوسیستم مربوطه، آگاهی دارند و اقدامات لازم را برای اطمینان از حفاظت و استفاده‌ی پایدار از تنوع زیستی، انجام می‌دهند.

باید بدانیم که همه‌ی اقدامات جمعی انجام شده توسط اشخاص، کسب و کارها و دولت‌ها در حمایت از تنوع زیستی، برای حفاظت از تمامیت زندگی بر روی زمین، ضرورت دارد و به این ترتیب، ما سلامت انسان را تضمین می‌کنیم زیرا این کار بی‌تردید به نفع ما، به نفع فرزندان ما و به نفع نسل‌های آینده است.

اکنون بیش از هر زمان دیگری، وقت آن است که همه‌ی ما زندگی هماهنگ با طبیعت را آغاز کنیم.

با امید محقق شدن اهداف کنوانسیون تنوع زیستی:

روز جهانی تنوع زیستی مبارک باد

مطالب بین المللی برگرفته از سایت سازمان ملل متحد